

ภาควิชา

ยาที่ใช้ในระบะตั้งครรภ์และระยะหลังคลอด

ยาที่ใช้ในระยะตั้งครรภ์

1. ยานบำรุงครรภ์หรือยาครรภ์รักษา

ขนานที่ 1 ให้อาゴฐทั้ง 5 เทียนทั้ง 5 บัวน้ำทั้ง 5 จันทน์ทั้ง 2 กฤษณา กระถางพัก ขอนดอก ชะลุด แก่นสน รากสามสิบ เทพทาโร อบเชยเทศ เปลือกสมุลแวง สรรพยา 26 สิ่งนี้ทำเป็นยาหม้อ ต้มกินเข้า-เย็น ให้แข็งแรงเป็นปกติ

ขนานที่ 2 ให้อาเทียนดำ เทียนขาว เทียนเยาวพาณี หนักสิ่งละ 1 บาท ลูกผักชี 1 บาท เกสรบัวหลวง 1 บาท มะพร้าวอ่อน 3 ลูก เอาทั้งเนื้อทั้งน้ำต้มกินดังแต่เริ่มตั้งครรภ์จนถึงเวลาคลอด จึงหยุด ยาชนิดนี้คุณโภคิตให้ปกติ หลุบมีครรภ์ผู้นั้นจะไม่มีอาการอย่างใดเกิดขึ้นเลย เมื่อรับประทานยาบานานนี้แล้ว

ขนานที่ 3 ให้อาเปลือกสันพร้านางแօ 1 راكหญ้านาง 1 เกสรสารภี 1 เอ่าสิ่งละ semenovaca เอาน้ำมะพร้าวอ่อนต้มให้หลุบมีครรภ์กิน ทั้งแม่และทารกในครรภ์จะมีกำลังกล้าแข็งและปราศจากโรคทั้งปวง

ขนานที่ 4 ให้อาโกฐทั้ง 5 เทียนทั้ง 5 บัวน้ำทั้ง 5 จันทน์ทั้ง 2 อบเชย ชะลุด ชะเอมเทศ กฤษณา กระถางพัก ขอนดอก แก่นในสัก สักนี้ เปลือกสมุลแวง เทพทาโร แก่นประดู่ รากสามสิบ เปลือกไช่เน่า เปลือกสันพร้านางแօ เปลือกมะชาง ดอกพิกุล ดอกมะลิ ดอกสารภี ชะมด พิมเสน เกลี้ด ยาทั้งนี้เอ่าสิ่งละ 1 ส่วน เท่าๆกัน บดเป็นผง ปั่นแห่งไว เป็นยาบำรุงครรภ์ มีคุณทั้งมารดาและทารก ทั้งแก้อาเจียน แก้บิด แก้ไข้ แก้จุกเสียด กล่าวคือ

ถ้าแก้กระหายน้ำใช้น้ำสุกหรือน้ำดอกไม่เป็นกระสาย

แก้อาเจียนใช้น้ำลูกยอเผาไฟต้มหรือเทียนดำ ลูกผักชีต้มเป็นกระสาย

แก้บิดใช้น้ำกะทือหมกไฟเป็นกระสาย

แก้ไข้ใช้ลูกกระคอม ก้านสะเดาต้ม เป็นกระสาย

แก้จุกเสียดใช้ขิงสด 3 แวย่ต้ม เป็นกระสาย

แก้กระหายน้ำให้ใช้มีดมะกอกเผา ข้าวตากคั่วให้เหลือง ชะเอมเทศ และรากบัวหลวง แซ่น้ำลายยาให้ดีม

2. ยาแก้แพ้ท้องหรืออาเจียนเมื่อตั้งครรภ์

ขนานที่ 1 ให้อารากชุมเห็ดเทศ 1 راكชะเอมเทศ 1 มะพร้าวน้ำพิเกอ่อ่อน เอาทั้งเนื้อทั้งน้ำ ต้มให้หลุบมีครรภ์กินแก้แพ้ท้อง และมีอาการผิดปกติต่างๆ ดีนัก

ขนานที่ 2 ให้เอาใบมีด 1 คำมีด บอะเพ็ค 1 คำมีด รากสลดน้ำ 1 คำมีด ของ 3 สิ่งนี้ ต้มด้วยน้ำมะพร้าวอ่อน แก้อาเจียนจากการแพ้ห้อง ขานนานนี้เห็นคุณมากแล้ว

ขนานที่ 3 ให้เอาจันทน์ทั้ง 2 เกสรทั้ง 5 รากลำจี yok รากไทรย้อย หน่ออ้อเจียวหรือหน่อ อ้อลาย บัวน้ำทั้ง 5 เทียนสัตตบุญย์ เทียนดำ รากยอดบ้าน ยาทั้งนี้เอาสิ่งละ 2 นาท ต้มกินแก้หอบซึ่งมี ครรภ์มีอาการคลื่นเหียนอาเจียน หรือเป็นไข้เมื่อการร้อนๆ หนาวๆ หรือเป็นเม็ดผื่นไปทั้งตัว จงต้ม ขานนี้กินให้จงได้ จะหายดังปลิดทิ้ง

3. ยาแก้ไข้

ขนานที่ 1 ให้เอาโกฐสอ โกฐเบมา โกฐหัวบัว โกฐเขียง โกฐก้านพร้าว เทียนดำ เทียน แดง เทียนขาว เทียนเยาวพาณี เทียนสัตตบุญย์ ดอกสัตตบุญย์ ดอกบัวเพื่อน ดอกบัวชม ดอกลินจง ดอกจงกลฟี กุญแจ กระล้ำพัก ชะลูด ขอนดอก จันทน์แดง จันทน์ขาว สน กรักจี เทพพาโร สมุลแวง อบเชยเทศ รากสามสิบ ยา 27 สิ่งนี้เอาส่วนเท่ากัน ต้ม 3 เอ้า 1 กินแก้ไข้ได้ตลอดตั้งแต่เริ่ม ตั้งครรภ์จนคลอด

ขนานที่ 2 ให้เอาแก่นบีเหล็ก แก่นสะเดา แก่นสน จันทน์ทั้ง 2 รากย่านาง ผลมะขามป้อม ผลกระคอม บอะเพ็ค ผลมะตูมอ่อน หัวแห้วหมู ฝิกราชพฤกษ์ ก้านสะเดา 33 ก้าน ยา 13 ลิ้งนี้ เอา ส่วนเท่ากัน ต้ม 3 เอ้า 1 กินเป็นยาครรภรักษา แก้ไข้ต่างๆ เช่น ไข้ที่เกิดร่วมกับการอาเจียนและถ่าย เป็นเลือดซึ่งอาจทำให้แห้งลุกได้ มีไข้หน้าสั่น กระสับกระล่ำย เป็นต้น ให้กินyanii หายลืน ได้ใช้ มากมากแล้ว

4. ยาแก้โรคบิดมูกเลือกขณะตั้งครรภ์

ขนานที่ 1 ให้เอาเกสรบัวหลวง ผลทับทิมอ่อน เปลือกมะขาม ครั่ง บดละลายน้ำกินหาย

ขนานที่ 2 ยามหาอุดม ให้เอารัง ผลเมล็ดกานี สีเลียดเทศ ชัน ไม้ตะเคียน ขมิ้นอ้อย ผล จันทน์ ยาทั้งหมดนี้เอาส่วนเท่ากัน บดเป็นผง แล้วเอาไปใส่ในผลทับทิมสุมไฟแกลงให้สุก แล้วบด ทำแท่งไว้ ละลายน้ำปูนใส เอานำมือรำหัด กินหายดีนัก

5. ยาแก้ห้องมูก (พรวดีก)

ขนานที่ 1 พวยมีครรภ์ 1-3 เดือน ห้องมูก ฉุกเฉียด แน่นหน้าอก ให้เอาเบญจกระคอม แก่นบีเหล็ก ต้ม 3 เอ้า 1 กินหาย

**ขนานที่ 2 หัญมีครรภ์ได้ 4-5 เดือนท้องผูกหรือเป็นบิด ให้อาหารเด็กน้ำนมล้าง
เอาเนื้อออကเลีย เอาแต่เมล็ดในห่อผ้าทุบให้แหลก แล้วแช่น้ำไว้คืนหนึ่ง แล้วจึงอาหอยปोงสดทั้ง
เปลือกมาด้มกับเด็กน้ำนมล้าง แล้วจึงกินหนึ่งถ้วยน้ำชา หายแล้ว**

**ขนานที่ 3 หัญมีครรภ์ได้ 7-8 เดือน ท้องผูก ฉุกเฉียด ให้อาหาร ใบสลด ยาทั้ง 2 สิ่งนี้
เอาสิ่งละ 1 บาท จิ้งสุด 2 สลึง ต้ม 3 เอา 1 แล้วเมื่อจะกินให้อาพริกไทย 9 เมล็ด กระเทียม 3 กลีบ
เกลือ 3 เม็ด จันทน์หอมปรุงลง กินสักครู่หนึ่งจึงบดใบพลูแกطاด้วย หายดีนัก**

**ขนานที่ 4 หัญมีครรภ์ได้ 8-10 เดือน ท้องผูกหรือเป็นบิด ให้อาหารบัวบาน้ำทั้งหัว คง
จำปา คงกระดงงา ยา 7 สิ่งนี้ เอาสิ่งละ 1 บาท เอาตรีกกฎ มหาหิงคุ ชะเอมเทศ ยา 5 สิ่งนี้ เอาสิ่งละ
1 บาท บดเป็นผง ทำแห้งไว้ละลายนำผึ้ง น้ำร้อน น้ำอ้อยก็ได้ เอาพิมเสนรำหัด กินหายดีนัก**

6. ยาแก้โลหิตตกทางการหนักเบาหยุงมีครรภ์

ขนานที่ 1 ให้อาบิงแหง ชะเอม แก่นสนเทศ บดละลายนำสุรา กินหาย

ขนานที่ 2 ให้อาบนิ้นอ้อย ไฟล ผลผักชีล้อม บดละลายมูตร โโคกินหาย

7. ยาชูกำลังกุ玆หรือการกเมื่อหัญมีครรภ์ 8-9 เดือน ทางกินครรภ์ไม่ดีน

**ขนานที่ 1 ให้อาแห้วสด กระจับสด เกสรบัวหลวง คงจงกลันีรากรักซ้อน รากสามสิบ
เทียนข้าวเปลือก ขันตสกร ยา 8 สิ่งนี้เอาส่วนเท่ากัน บดเป็นผง ทำเป็นแห้งไว้ ละลายนำน้ำมูก กิน
ชูกำลังทางกินครรภ์เวลาที่รู้สึกว่าทางกินครรภ์ไม่ไหวดึงหรือไม่ดีนเลย**

**ขนานที่ 2 ให้อามะพร้าวอ่อน 1 ถูก ฟันกัน แล้วอาพลผักชี 1 รากสามสิบ 1 เทียนคำ 1
พิกุล บุนนาค สารกี มะลิ เกสรบัวหลวง ใส่ใน盆มะพร้าวอ่อน หมกไฟแกลบหรือไฟอะไรก็ได้ ให้
นำมะพร้าวเดือดนานพอสมควร แล้วเอาออกrinน้ำใน盆มะพร้าวอ่อนให้หยุงมีครรภ์ดื่มเป็นยาชู
กำลังทางกินครรภ์ดีนัก**

8. ยาแก้ทางกินดีนرنนกเนื่องจากมาตรากินของร้อนและเผ็ดเข้าไป

**ยกล้อมทางก ให้อาเทียนทั้ง 5 โกรหั้ง 9 เกสรบัวทั้ง 5 รากไคร้เครือ สักกระษี ชะลุด ขอน
คง ชะเอมเทศ น้ำประสาททอง จันทน์ทั้ง 2 กถุณา กระดำพัก ผิวมะตูม ชะมด พิมเสน ยาทั้ง 32
สิ่งนี้ เอาสิ่งละ 2 สลึง บดเป็นผง ทำเป็นแห้งไว้ เอานำคอกไม้เป็นกระสาย**

**ถ้าหยุงมีครรภ์แก่อุ่นแล้ว ทางกินดีนกระสับกระส่ายนัก และร้อนในท้องมาก ให้อาเปลือก
มะตูมฝนด้วยน้ำปูนใสทາให้ทั่วท้อง**

9. ยาคลอดนุต្រง่าย

ขนานที่ 1 ให้เอามิ้นอ้อยฝาน 3 แ冤 สนเทศ 9 ผล สมอไทย 9 ผล สมอพิเกก 9 ผล เกาวัลย์ปรียงขาวคึบหนึ่ง 3 ห่อน ในมะกาเต้มกำเมือ กลันจิ totดหัวตัดห้าย ต้ม 3 เอ้า 1 กินให้ถ่ายไป 2 เวลาหรือ 3 เวลา บุตรจะคลอดง่าย สะดวกดีนัก

ขนานที่ 2 ให้อาในมะนาว 108 ใน ลงด้วยพระเจ้า 5 พระองค์ (ภาวนาว่า “นะโมพุทธา ยะ”) เมื่อชาครະดู รู้สึกว่ามีห้อง ให้อายานี้ต้มกินเช้า-เย็น มีละ 1 ถ้วยชา ก่อนอาหาร จะทำให้ คลอดง่าย สะดวกดีนัก

ขนานที่ 3 ให้ไปปลี (กล่าวคำขอเก็บยา) เอารากคำเจียกที่ห้อยจากต้นไม้ถึงคืนมา 3 راك (เรียกว่า รากอากาศ) เมื่อไปปลีอย่าให้เจาทับต้น เอามาหั่นบางๆ พritchay 7 เม็ด กระเทียม 7 กลีบ ใส่กรอกโขลกด้วยกัน คันਆน้ำดื่มเมื่อเวลาไก่คลอดจะทำให้คลอดง่ายดีนักแล

10. ยาแก้ลมหัวลูก

ที่เรียกว่าลมหัวลูก คือ หญูที่ตั้งครรภ์มีอาการคลื่นเหียน วิงเวียน ตั้งแต่ตั้งครรภ์จนใกล้ คลอด ให้อาในมะกา 1 กำเมือ ข่า 5 แ冤 เกลือ 1 กำเมือ ต้มกินสักหม้อหรือ 2 หม้อ ก็จะหาย

11. ยาหอมแก้ลมและยาครรภ์รักษา

ให้อากุณา (เลียนตาล) กานพูล โภษเชียง โภษพุงปลา โภษหัวบัว ดอกบุนนาคสวน นำประสาทของสะตุ สังข์สุมแล้ว พิมเสนดี สมุลแวง อบเชยญวน ยาหั้ง 1 สิ่งนี้ เอาหนักสิ่งละ 1 นาท ชะเอมเทหหนัก 6 นาท ปรงชามดเชียงพอสมควร บดทำเป็นผงละเอียด นำกระสายใช้น้ำสุก หรือน้ำดอกไม้สดแซ่น้ำก็ได้ แก้ลมหน้ามืด ตามัว ใจสั่น คลื่นเหียน อาเจียน และเป็นยาครรภ์รักษา ด้วย ถ้าไม่ชอบรสหวานมาก ใช้ลดชะเอมลงบ้าง

12. ยาแก้อการเป็นลม หน้ามืด หรือ yanตุ “ชัญภากะ”

ให้อาพริกไทยล่อน เปลือกไข่ฟัก ดีปลี เบี้ยตัวผู้เผาไฟ ใบหนาด เทียนคำ นำประสาทของ รังนมาร่า ชะเอม ข่าแห้ง อบเชยเทศ เอาสิ่งละ 1 นาท กานพูล 2 สลึง ขิงแห้ง 1 นาท พิมเสน แมลง มุนตายชา 33 ตัว ยา 15 สิ่งนี้ นำมาบดเป็นผง แล้วจึงเอาชามดเชียง พิมเสนแทรก บดให้เป็น ประมาณ (ละเอียดจนเป็นผงอย่างฝุ่น) ไว้นตุ “ในหญูมีครรภ์ที่เป็นลมจับนั่งไป ลืนกระด้าง คงแข็ง หน้ามืด คนเรียกก็ไม่ได้ยินอันเกิดจากลมอุทรวาต สุนทรવาต ลมวัวตภัคค์ และลมเนวนารี เมื่อนตุ “ชัญภากะ” ยาชัญภากะจะหาย เนื่องจากลมปีศาจทั้งหลายกลัวยาขนาดนี้ ดูดังหากลัวชัญภันนั้น

กล่าวโดยสรุป ภูมิปัญญาไทยในการนำรุ่งครรภ์ทั้งมารดาและทารกและการนำบัดการพิดปกติต่างๆ มีความหลากหลายโดยอยู่ในรูปแบบที่ง่ายๆ บ้าง ที่ซับซ้อนบ้าง ประกอบกับกระแสสังคมที่หันกลับมาสนใจการใช้ธรรมชาตินำบัคอีกยุคหนึ่ง อาจก่อให้เกิดแรงจูงใจให้หญิงมีครรภ์บางกลุ่มหันกลับมาทดลองใช้ภูมิปัญญาไทยในการดูแลครรภ์อีกทีเป็นได้

ยาที่ใช้ในระยะหลังคลอด

1. ยาดองเหล้า

ขานที่ 1 โภชสาร โภชหัวบัว โภชเชียง โภชกระดูก โภศน้ำเดา เทียนหังห้า กุญแจ กระลามพัก ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ กระวน กานพูล คำฟอย เกสรบัวหลวง บุนนาค ลูกเร็ว ว่านหาง ดีปีลี ลูกผักชี ชะเอมเทศ จันทน์ทั้งสอง มะยอบเผาไฟ เลือกแระ ยาคำ ไฟล อบเชยเทศ ฝ่าง ผักเป็ด แดง ข้าวเย็นแดง กัญชาเทศ (อีซะ โนเม่เช่า) สรรพยา 35 สิ่งนี้เสมอภาค ตำพอช้า ห่อผ้าขาวบางหรืออัด เข้าพิมพ์ทำเป็นยาแผ่นสำหรับดองสูรารดีม (การดองเหล้าให้เติมเหล้าท่วมยา แล้วใช้ไม้ไผ่ขัดไม่ให้ตัวยาลอกยื่นมา) ยานอนคืนนี้นอกจากจะช่วยขับน้ำคาวปลา รักษาลูกให้เข้าอู่เร็วแล้ว ยังแก้โรคอยู่ไฟ ไม่ได้ คลอดบุตรแล้วเป็นง่อย แก้หงส์โลหิตระดูพิการ เช่น ระดูมีสีดำคล้ำ เป็นก้อน เป็นลิ่ม ระดูมาไม่สม่ำเสมอ ไก่รั้คุมามีอาการปวดท้องมากหรือรินเนื้อรินตัว เป็นต้น

ขานที่ 2 สะค้าน เหง้าขิงแห้ง ดีปีลี เจตมูลเพลิง ลูกจันทน์ ดอกจันทน์ ลูกกระวน กานพูล กระเทียม กำจัด กำจาย แก่นชี้เหล็ก ทางไหหลัง หัสดุมเทส เทียนคำ สรรพยา 15 สิ่งนี้ หนักสิ่งละหนึ่งบาท พริกไทยหนัก 3 บาท รวมสรรพยา 16 สิ่ง ตำพอช้า คงกับสูรากิน ใช้เมื่อคลอดบุตรแล้ว 10 วัน เป็นยาขันเลือด ขับลม และขับน้ำคาวปลา ทำให้มดลูกแห้งสนิท นอกจากนั้น ยังใช้แก่กลมซึ่งทำให้มีอาการตามเหล่า ปากบิดเบี้ยว แก้โรคลมได้ทุกอย่าง คนที่อยู่ไฟไม่ได้มีอาการชูบพอง กินยาเนี้ยแล้วทำให้ปกติ ผิวพรรณสวยงาม

ขานที่ 3 สารส้ม ใบหนาด ใบโคนดินสอ บ่า พริกไทย ดีปีลี ชิง กระชาย ไฟล ผักเป็ด แดง ผิวมะกรูด และกระเทียม หนักอย่างละเอียด กัน นำมาหั่น ทุบ และขอกพอหายนๆ แล้วห่อด้วยผ้าขาวบาง ใส่ไหหลังสูรา 3 วัน แล้วกินระหว่างอยู่ไฟได้เลย

ขานที่ 4 พริกไทย ดีปีลี เทียนคำ กระเทียม ไฟล ชิง ว่านหาง ผิวมะกรูด 3 ผลต้มแล้ว ไขอกตากแฉด สมอร่องแร่ หญ้ายองไฟ (ไยแมงมุกที่มีควันไฟฟีนรมติดอยู่ทุกครัวเรือนที่หุ่งข้าว ด้วยฟืน) ให้นำมาสิ่งละเท่าๆ กันตามน้ำหนัก แล้วนำมานวดให้ละเอียด ผสมน้ำผึ้งปั้นเป็นเม็ด ลูกกลอนกินตามใจชอบระหว่างอยู่ไฟ ได้ผลดี ซึ่งสูตรนี้ไม่ต้องใช้สูรา

ขานที่ 5 หญ้ายองไฟ ข้าวสาร เกลือ กระเทียม พริกไทย แห้วหมูตากแห้ง และดีปีลี จำนวนเท่าๆ กัน นำไปคั่วให้เหลือง จากนั้นนำมารวมกันแล้วบดให้ละเอียด ห่อผ้าขาวบางใส่ลงในไหหล่ำ ใช้ได้นาน 1 ปี บางรายแม้อกไฟไปแล้วก็ยังดีมายาดองอยู่ไฟอีกหลายเดือน ซึ่งเรียกว่า กินยาดองให้ถึง

2. ยาดองแทนการออยไฟหรือยาดองออยไฟ

ขานที่ 1 สารส้มหนัก 1 บาท ดีปี 2 บาท พริกไทยค่อน 2 บาท แก่นปีเหล็กเลือด 5 บาท รวมสรรพยา 4 สิ่งนี้ ตำพอช้ำๆ ห่อผ้าขาว แซ่สรากิน ยาบานานนี้จะช่วยขับโลหิต ขับน้ำคาวปลา ใช้ได้ตั้งแต่อุบัติภัยจนกว่าจะหาย

ขานที่ 2 เทียนทั้งห้า หนักสิ่งละ 2 สลึง การบูร 6 สลึง สารส้มสะตุ 3 บาท พริกไทยเท่ายาทั้งหมด รวมสรรพยา 8 สิ่ง ตำพอช้ำๆ ห่อผ้าขาว แซ่สร้า ฝังข้างเปลือกไไว 3 คืน กินตั้งแต่อุบัติภัยได้ 3 วัน ไปจนออกไฟ

3. ยาขับน้ำคาวปลา

ขานที่ 1 แก่นแสมทะเล เบญจกุล راكปลาไหลเพือก เถาวัลย์เปรียง แก่นปีเหล็ก รากตองแตก หัสคุณเทศา ทางไหลแคง สมอทั้งสาม เปล้าน้อย ไพล กระลำพักตาตุ่ม แก่นลั่นทม บำรุงกระเพยน พริกไทย รากส้มกุ้ง ขมิ้นอ้อย ใบมะขาม ใบส้มป่อย ใบส้มเสี้ยว ใบมะกา ฝักส้มป่อย มะขามเปียก ยาคำ สารส้ม สรรพยา 32 สิ่งนี้ หนักสิ่งละ 1 บาท เกลือสินเชาว์ 2 สลึง เนื้อฝกราชพุกษ์ 3 ฝัก รวมสรรพยา 34 สิ่งนี้ ทำเป็นยาหม้อ ต้มให้เหลืองคลอดกินเวลาเช้า

ยาบานานนี้ขับน้ำคาวปลาได้ดีเย็นนัก นอกจากนั้นยังช่วยชำระโลหิตเน่าร้าย แก้ท้องผูก แก้เสมหะ เลือดลม และกระษัยอีกด้วย

ขานที่ 2 สารส้ม ดินประสิว ยาคำ ดีเกลือ เกลือสมุทร ส้มมะขามเปียก สรรพยาทั้ง 6 สิ่งนี้ หนักสิ่งละหนึ่งบาท เนื้อฝักกุณ 4 บาท ใบมะกา 5 บาท บำรุง 5 บาท แก่นฝาง 5 บาท รวมสรรพยา 10 สิ่งนี้ ทำเป็นยาหม้อ ต้มให้เหลืองคลอดนุ่มนวลกินเวลาเช้า เป็นยาขับน้ำคาวปลาดีนัก

ขานที่ 3 ยาประสารนางคำ พริกไทย บิงແห້ ดีปี สารส้ม ดินประสิว การบูร สรรพยาทั้งนี้ เอ้าสิ่งละ 2 สลึง เปราะห้อม ว่านน้ำ ผิวมะกรูด แก่นแสมหั้ง 2 เทียนคำ ไพล เอ้าสิ่งละหนัก 1 บาท ว่านนางคำ 10 บาท ทำเป็นผง น้ำร้อนหรือน้ำสุรากินกระสาย นอกจากช่วยขับน้ำคาวปลาแล้ว ยังเป็นยาแก้โลหิตทำพิษในเวลาที่อุบัติภัย และแก้มุตคิตและขัดเบาไปด้วย

ขานที่ 4 ยาประสารไพล ผิวมะกรูด ว่านน้ำ กระเทียม หัวหอม พริกไทย ดีปี บิงແห້ ขมิ้นอ้อย เทียนคำ เกลือสินเชาว์ หนักสิ่งละ 4 ส่วน การบูร 2 ส่วน ไพล 4 ส่วน บดเป็นผง ละลายน้ำสุรา หรือน้ำสุกคินครั้งละ 1.5 ช้อนชา วันละ 3 เวลา ก่อนอาหาร เช้า-กลางวัน-เย็น ยาประสารไพล นอกจากช่วยขับน้ำคาวปลาแล้ว ยังแก้ลมจุกเสียด แก้ฟอกช้ำ แก้โลหิตระคูพิการ และมุตคิตด้วย

4. ยาแก้ปวดคลูก

ขานที่ 1 พริกไทย 7 เม็ด ดีปลี 7 ดอก ชิง 7 แวง กระเทียม 7 กลีบ ใบพลู 7 ใบ ใบจันทน์หอม 7 ยอด รวมสรรพยา 6 สิ่งนี้ โขลกให้ละเอียดคดี ละลายสุรา กินสดๆ แก้ปวดคลูก

ขานที่ 2 สารส้มหนัก 3 สลึง พริกไทย 3 สลึง เกลือ 3 สลึง ข้าวคั่วให้เกรียม 6 สลึง โขลกให้ละเอียดละลายสุรา กินแก้ปวดคลูก

ขานที่ 3 เกลือสินเชาว์ กระเทียม พริกไทย สารส้ม กระวน กานพลู สิ่งละ 1 ส่วน ดีปลี ชิง ไฟล สิ่งละ 2 ส่วน เทียนคำ 4 ส่วน โขลกให้ละเอียดคดี ละลายสุรากินสดๆ แก้ปวดคลูก นอกจากนั้นยังขับโลหิตเน่าร้ายให้ออกหมด

5. ยาแก้เลือดตีบีนหรืออาการซักหลังคลอด

ขานที่ 1 พริกไทย จิง กระเทียม สารส้ม สดอุด หนังกระเบนเพา รวมสรรพยา 6 สิ่ง เสมอภาค ทำเป็นยาผง ละลายสุรา กินแก้เลือดตีบีนจนมีอาการซักจนคลบไปหลังคลอดบุตร

ขานที่ 2 รากกะหุงแดง รากเขตมูลเพลิงแดง พริกไทย สรรพยาทั้ง 3 สิ่งนี้ ตำให้ละเอียด ละลายสุรา กินแก้เลือดตีบีน

ขานที่ 3 เทียนคำ เทียนขาว เกลือ ไฟล กระชา หัวหอม กระเทียม หนักสิ่งละ 2 สลึง ผลจันทน์เทศ 1 สลึง ขมิ้นอ้อย 1 บาท คินปะถิ่ว 1 บาท ลังเข็มเพา 1 บาท ทำเป็นผง นำกระสายยาอาจ เป็นนำ้ส้มช่า นำ้ร้อน หรือน้ำสุรา แก้เลือดเน่าร้ายมิให้ตีบีนในเรือนไฟ อีกทั้งเมื่อได้กินยาบ้านนี้ แล้วเหมือนได้ออยู่ไฟ

6. ยาแก้สันนิบาตหน้าเพลิง

ขานที่ 1 ท่านให้อาใบมา 5 ตำลึง ยาคำ 2 บาท ฝักคูณ 3 ฝัก ผลมะคำดีความ 7 ลูก มะกรูด 33 ลูก (ผ่า 4 เอาแต่ 3 ทิ้ง 1) ใบส้มป่าย 1 กำเมือ ต้มกินแก้สันนิบาตหน้าเพลิง

ขานที่ 2 ท่านให้อา แก้แล แก่นขันนุน แก่นสน ชิง สักปี แก่นขี้เหล็ก จันทน์ขาว ตับเต่า น้อย ตัวเต่าใหญ่ แก่นกันเกรา แก่นปฐ เมล็ดฝ้าย ดอกสารภี ดอกพิกุล ดอกบุนนาค ดอกมะลิ เอาสิ่ง ละเอ่าๆ กัน ต้มแก้สันนิบาตเลือด และแก้ไขเพื่อโลหิตระดูพิการ ได้ด้วย

7. ยาแก้อาการผิดปกติขณะอยู่ไฟ

7.1 ยาแก้จ็บไข้ในไฟ จันทน์เทศ จันทน์แดง จันทนากะเพ่องทั้งห้า สรรพยา 4 สิ่งนี้ทำเป็น ยาหม้อ กินแก้จ็บไข้ในไฟ

7.2 ยาแก้หอบในไฟ ข้าวคั่ว พริกไทย เกลือสมุทร สรรพยา 3 สิ่ง เสมอภาค ตำพงคลุก กับข้าวสุกกินแก้หอบในไฟ

7.3 ยาพ่นดับพิษไฟหรือแก้ผื่นที่ผิวน้ำ เอาหัวหอมทูบให้ช้ำ ต้มกับฝาง ทิ้งไว้ให้เย็น แล้วพ่นให้ทั่ว ใช้สำหรับหลูปิงหลังคลอดที่อยู่ไฟแล้วแสบร้อนผิวน้ำหรือเป็นเม็ดผื่นเหมือนผิวมะกรูด

8. ยานึ่งห้องให้ญูบ

ดีปลี กระเทียม พริกไทย สารส้ม ดินปะสี สรรพยา 5 สิ่งนี้เอาสิ่งละ 1 บาท ไฟล 2 บาท ใบมะคาเท่ายาหั้งหาราย ใส่ครกตำเป็นผงเคลือสุราหรือน้ำส้มสายชูก็ได้ แผ่ลงบนหน้าห้องตรงมดลูก เอาเกลือใส่หม้อดินดึงไฟให้ร้อน วางทับลงบนยา นานห้องให้ร้อน วิธีนี้เรียกว่า “การนึ่งห้อง” ควรทำวันละ 2 ครั้ง ทำให้ห้องญูบและแห้งดี

9. ยาแก้หลูปิงอยู่ไฟไม่ได้และมือการห้องอืด เปื้ืออาหาร

เบญจกุล ข่า ไฟล กระชาาย ฝาง แก้แล ขมิ้นอ้อย บอะระเพ็ด สิ่งละ 2 บาท เลือดแรด หนัก 1 บาท ทำเป็นยาหม้อต้มกิน แก้หลูปิงอยู่ไฟไม่ได้ ห้องอืด อีด อีด อีด เปื้ืออาหาร อาหาร ไม่ย่อย อาหารกินเข้าไปปอย่างไรมักถ่ายออกมากอย่างนั้น

10. ยานำรูงหลูปิงหลังคลอด

หัวยาข้าวเย็นหั้งสอง หนักสิ่งละ 10 บาท เถาคัน 20 บาท เกลือใส่พอกเค้ม ทำเป็นยาหม้อต้มให้หลูปิงหลังคลอดกินนำรูงร่างกายให้อ้วนหัวน้ำนม ยานานนี้ยังแก้โรคอยู่ไฟไม่ได้ด้วย

11. ยานำรูงน้ำนม

ขนาดที่ 1 ผลเรือ ใบกระวน กาบพลู พริกไทย จิงแท่ง ดีปลี อบเชยเทศ ดอกบูนนาค สิ่งละเท่าๆ กัน รากระย้อมเท่ายาหั้งหาราย ทำพงหรือปืนเม็ดก็ได้ ละลายกับสุรา กินครึ่งละหนัก 1 เพ็ง วันละ 1 ครั้ง ทำให้น้ำนมข้น และนำรูงน้ำนมให้ออกมาก

ขนาดที่ 2 จันทน์เทศ ชะเอมเทศ น้ำตาลทรายสิ่งละ 1 บาท กาบพลู ผลมะแวง โกรกสอ โกรกเขมา โกรกกำนพร้าว โกรกพุงปลา โกรกจุพลัมพา หนักสิ่งละ 2 บาท ต้มกิน เช้า-เย็น ชำระน้ำนมให้ร้ายกล้ายเป็นดี

ขนานที่ 3 ดออกบุนนาค ผลเริ่ว ในกระบวนการ ตรีกกฎ การนพกู อบเชยเทศ สิ่งละเท่าๆ กัน ระย่องเท่าอย่างหลาย ทำเป็นยาพงหรือทำเป็นเม็ดก์ได้ ละลายสูรากินครั้งละหนัก 1 เพื่อง วันละ 1 ครั้ง เป็นยาบำรุงน้ำนมให้ออกมากและทำให้น้ำนมข้น

12. ยาแก้้น้ำนมน้อย

น้ำนมมารดาต้องมีพอที่หารจะกิน ถ้ามารดาเป็นคนผอมแห้งหรือกำลังน้อย หรือชีโกร ระหว่างอยู่ไฟ ทำให้น้ำนมออกไม่พอให้ลูกกินก์ให้ปูรุ่งตามคำรับน้ำบำรุงน้ำนม ตัวยานี้ดังนี้

ขนานที่ 1 ดีปลี รากช้าพลุ ผักแพวแดง สะค้าน จิงแห้ง ผักชีล้อม ว่านนา แห้วหมู ผล พลังกาสา ผิวนะกรุด ยาทั้งนี้ให้อาเสมօภค พริกไทยล่อนเท่าอย่างหลาย ทำเป็นผง ละลายน้ำ ส้มซ่าหรือน้ำร้อนเป็นกระสาย แม่ลูกอ่อนกินแล้วจะมีน้ำนมมาก บำรุงไฟชาตุ ทำให้โลหิตงาน ทึ้ง หาโดยมิได้เลย

ขนานที่ 2 โภคหั้ง 5 เทียนหั้ง 5 กรุงเขมา จิงแห้ง กระพังโใหม ชะมดตื้น ยาทั้งนี้อาเสมօภค ต้ม 3 เอ้า 1 กินเป็นยาประஸน้ำนมให้บริบูรณ์

ขนานที่ 3 ผลมะตูมอ่อน แห้วหมู จิงแห้ง รากขัดมอน ยาทั้งนี้อาเสมօภค ต้ม 3 เอ้า 1 กินแก้น้ำนมมีกลิ่นควรจัด แก้คาวหาย

ขนานที่ 4 สมอไทย จิงแห้ง แห้วหมู อาส่วนเท่ากัน ต้ม 3 เอ้า 1 กินแก้น้ำนมร้ายให้ กลາຍเป็นดี

13. ยาแก้เม็ดลูกบวม

อาการเม็ดลูกบวมนี้มักเกิดขึ้นเนื่องจากการแท้ลูกหรือคลอดลูก ให้ปูรุ่งยาเหล่านี้แก้ดังนี้

ขนานที่ 1 ขมิ้นอ้อย 3 ท่อน บอระเพ็ด 3 ท่อน ต้มด้วยน้ำสุรา แก้ฟกบวมตามทวารและ นดลูก รวมทั้งแก้ฝีที่เม็ดลูกด้วย

ขนานที่ 2 ดีปลี รากช้าพลุ รากเจตมูลเพลิงแดง สะค้าน ผิวนะกรุด พริกไทย ไพล ใบคนทีสอ บดทำผงละลายสูรากิน แก้ฟกบวมแบบฝิมดลูก รวมทั้งแก้พิษโลหิตคั่งค้างด้วย

บริบทเบื้องต้นของหมู่บ้านท่าโถ

1. สภาพปัจจุบัน

หมู่บ้านท่าโถ หมู่ที่ 4 ตำบลเลขามีเกียรติ อำเภอสะเดา จังหวัดสงขลา ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ของหมู่บ้านวังปิง และทิศใต้ของหมู่บ้านสำนักหัวว่า มีทางหลวงสายคลองแวง-นาทวิตตัดผ่าน เป็นหมู่บ้านขนาดเล็ก มีครัวเรือนจำนวน 199 ครัวเรือน ประชากร 720 คน แยกเป็นชาย 373 คน หญิง 347 คน (ข้อมูลประชากรสำรวจเมื่อ 2555) ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ การประกอบอาชีพ ทำสวนยางพารา รับราชการ รับจ้างทั่วไป มีโรงเรียน 1 แห่ง สถานีอนามัย 1 แห่ง และวัด渺ามีเกียรติ 1 แห่ง ปัจจุบันนายอนันต์ ชุมมี เป็นผู้ใหญ่บ้าน

2. ประวัติความเป็นมา

เริ่มตั้งหมู่บ้านขึ้นหลังปี พ.ศ. 2420 ประชากรของหมู่บ้านส่วนมากอพยพมาจากพื้นที่อื่น เช่น มาจากบ้านสำนักหัวว่า บ้านยางสามรู บ้านวังปิง และบ้านคลองเรียน เป็นต้น มนابุกเบิกจับจองที่ดินเพื่อทำไร่ ทำสวน เพราะเป็นที่รกร้างว่างเปล่า และส่วนหนึ่งเป็นป่าสงวน เมื่อประชากรอพยพเพิ่มมากขึ้น ก็เริ่มจัดตั้งกลุ่มบ้านขึ้นครั้งแรก ซึ่งว่า บ้านดันยอ ต่อมาได้เกิดโรคไข้ห่า (ไข้หน้า) ซึ่งเป็นโรคที่ระบาดอย่างรวดเร็ว ชาวบ้านล้มตายเป็นจำนวนมาก จึงได้อพยพแยกย้ายออกไปที่อื่น เมื่อไตรมาสต้นของปี 2555 หมู่บ้านก็มีคนอพยพเข้ามาในหมู่บ้านเหมือนเดิม

เนื่องจากที่ตั้งของหมู่บ้านท่าโถ อยู่ในเส้นทางที่ประชากรต่างพื้นที่ใช้ลำเลียงสินค้าไปค้าขายยังต่างแดน ที่บ้านคลองแวงกับเส้นทางมาลาก ในเวลาต่อมาได้มีพ่อค้าจากอำเภอจะนะที่มาจากการค้าขาย หมู่บ้านบ้านน้ำขาว ได้นำสินค้า เช่น วัว ควาย และสินค้าทางด้านการเกษตรมาพักที่บริเวณใกล้คลองบາตู เพื่อให้สัตว์เลี้ยงได้กินน้ำด้วย บริเวณข้างลำคลองบາตูมีต้นไม้ใหญ่ต้นหนึ่ง ซึ่งว่า ต้นโต้ ชาวบ้านทุกครัวเรือนที่มาอาศัยอยู่เดิม หรือผู้ที่เดินทางมาแพร่พักใช้แหล่งน้ำแห่งนี้ในการดำรงชีวิต จึงเรียกบริเวณนั้นว่า ท่าน้ำดันโต้ ต่อมาเรียกกันสั้นๆ ว่า ท่าโถ เมื่อจัดตั้งเป็นหมู่บ้านขึ้นตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครองท้องที่ จึงใช้ชื่อหมู่บ้านว่า หมู่บ้านท่าโถ

หมู่บ้านท่าโถ มีผู้ใหญ่บ้านจากอดีต จนถึงปัจจุบัน จำนวน 13 คน ตามลำดับ คือ

- 1) นายพลัด (ไม่ทราบนามสกุล)
- 2) นายแก้ว ชูสิงห์
- 3) นายเพื่อง กานุจันแก้ว
- 4) นายเคลื่อน แก้วสมทอง
- 5) นายชื่น แก้วสุวรรณ์

- 6) นายยก ไชยบุญ
- 7) นายชุม อรัญดร
- 8) นายคำเนิน ไชยสุวรรณ์
- 9) นายชุม อรัญดร
- 10) นายนี บุนเม
- 11) นายคิด แก้วสมทอง
- 12) นายนิยม ไชยบุญ
- 13) นายอนันต์ บุนเม

3. สถานที่สำคัญ

3.1 ภูเขาธงกีด ตั้งอยู่หมู่ที่ 4 บ้านท่าโடี ประชากรในพื้นที่มีความเชื่อและบอกเล่าสืบต่อ กันมาว่า ภูเขาธงกีด เป็นที่อยู่ของเสือตัวใหญ่ ชาวบ้านดึงเดินนับถือให้หัวด ทวดเขาธงกีด มีความศักดิ์สิทธิ์ สามารถบนบานให้คุณให้ไทยแก่ชาวบ้านได้ ถึงแม้เทือกเขาจะอยู่ใกล้กับค่าย ท่านมูก หรือวัดเขามีเกียรติ (วัดท่าโtodี) ก็ตาม แต่ชาวบ้านของหมู่บ้านอื่นๆ ในพื้นที่ตำบล เขาเมืองเกียรติ หากยืนอยู่ในที่โล่งแจ้ง สามารถมองเห็นเขาธงกีดตั้ง在那里 มีน้ำตกสูงๆ ไหลลงมา ใจกลางหมู่บ้าน คงจะเป็นเหตุนี้ที่เมื่อเวลาชาวบ้านมีความเดือดร้อน เจ็บไข้ได้ป่วย หรือมีความทุกข์ อายุหนึ่งอย่างใดขึ้นมา จึงจะนึกถึงทวดเขามีเกียรติ เพราะมีขนาดใหญ่อยู่ตรงหน้าทุกครั้งที่มอง ออกไป

ซึ่งของ เขาวังเกียด เป็นซื้อที่ไม่เหมาะสม ชาวบ้านส่วนใหญ่และหน่วยงานของทาง ราชการเห็นพ้องต้องกันว่า ควรเปลี่ยนชื่อเสียใหม่ว่า เขามีเกียรติ ซึ่งมีความหมายที่ดีและเป็น สิริมงคล ดังนั้น ในอนาคตสถานที่แห่งนี้ จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่สำคัญของตำบล เขาเมืองเกียรติ หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและให้ความสนใจที่จะพัฒนาสถานที่แห่งนี้ เพื่อประโยชน์ของตำบลในโอกาสต่อไป

3.2 วัดเขามีเกียรติ เดิมเรียกว่า วัดท่าโtodี (วิสุทธิสังฆาราม) เป็นวัดเก่าแก่ เป็นสถานที่ ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาของชาวบ้านท่าโtodีในที่ดินของ นางชู วิสุทธิ์ ต่อมาเมื่อปี พ.ศ.2503 พ.ต.ท.บำรุง โภคละสุต สถานีตำรวจนครบาลสะเดาได้อัญเชิญพระธาตุมา安ให้ พระสมุห์เนียม อุตตโม เจ้าอาวาสวัดท่าโtodีเพื่อประดิษฐานไว้ที่วัดสำหรับสักการบูชา หลังจากนั้nm เมื่อปี พ.ศ.2550 พระอาจารย์กิตติชัย รังสิโน และคณะกรรมการวัด ได้สร้างเจดีย์ครอบองค์เดิมอีกครั้ง เพื่อเป็น การบูรณะและให้มีความสวยงามยิ่งขึ้น วัดเขามีเกียรติปัจจุบันมีประครุ โสภณกิตยาธารกษ (จิตร กาญจนแก้ว) เป็นเจ้าอาวาส

3.3 โรงเรียนวัดเขามีเกียรติ เป็นโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดหน่วยงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตั้งอยู่ในบริเวณวัดเขามีเกียรติ เริ่มจัดตั้งโรงเรียนเมื่อปี พ.ศ.2500 โดยชาวบ้านได้ขอซื้อที่ดินของ นายสุชาติ แก้วสุวรรณ และได้บรรจุกอิกส่วนหนึ่ง ทั้งนี้ท่านพระครูไพบูลย์ ลักษณกิจ เจ้าอาวาสวัดวงศ์ปิง และพระภิกษุเนียม อุตตโนม เจ้าอาวาสวัดท่าโடี ขณะนั้น ร่วมกับชาวบ้าน สร้างอาคารเรียนขึ้นหลังแรก เเล่กันว่า การก่อสร้างมีความยากลำบากมาก เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณต้องใช้แรงงานและการบริจาคมจากชาวบ้านเป็นส่วนใหญ่ โดยการตัดไม้ ในป่า และใช้ความชักลากไม้ท่อนใหญ่นำมาประรูป ความท่ออยู่ในความทรงจำของหมู่บ้านท่าโอดี มาตลอดชื่อ เเต่ เป็นความที่ใช้แรงงานที่สำคัญในการสร้างอาคารเรียน เพื่อให้ลูกหลานของชาวบ้านท่าโอดีได้ใช้เป็นที่เรียนหนังสือ เพื่อเป็นคนที่มีความรู้และมีคุณภาพของสังคมต่อไป

เนื่องจากการขยายตัวของชุมชนหนาแน่นขึ้น จากการอพยพเข้ามาระบกอบอาชีพของชาวบ้านพื้นที่อื่นๆ ประกอบกับบอนบอนอยู่ใกล้กับที่ดังค่ายท่านมุก ลูกหลานของข้าราชการตำรวจ จึงได้ของบประมาณก่อสร้างอาคารเรียนเพิ่มเติม ซึ่งเป็นอาคารถาวรสึก 1 หลัง ปัจจุบันโรงเรียนวัดเขามีเกียรติ จัดการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียน 110 คน ครู 6 คน โดยมี นางณัชชา บุญศิริธนา เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

โรงเรียนวัดเขามีเกียรติ มีผู้บูรหาร โรงเรียนดังกล่าวแต่เดิมติดตามดูแลปัจจุบัน จำนวน 6 คน ตามลำดับดังนี้

- 1) นายเกียรติ อุไรรัตน์ (รก.)
- 2) นายแสง ยอดประสิทธิ์
- 3) นายสมโภจน์ รัตนศรี
- 4) นายสมมาตร์ สุวรรณทวี
- 5) นายสมควร จันทร์วงศ์
- 6) นางณัชชา บุญศิริธนา

3.4 สถานีอนามัยบ้านท่าโอดี ปัจจุบันเปลี่ยนชื่อเป็น “โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ ตำบลหมู่บ้านท่าโอดี” เป็นสถานที่ราชการเพื่อรักษาดูแลด้านสุขภาพของประชาชนในพื้นที่ โดยพาร์มิเติร์นราเดอร์ ได้บรรจุกที่ดิน จำนวน 2 ไร่ หลังจากนั้นชาวบ้านได้ร่วมกันจัดทำที่ดินเพิ่มเติม เพื่อขยายอาณาเขตให้กว้างขวางขึ้น สำหรับรองรับการบริการของประชาชน ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

4. ผู้ทำคุณประโยชน์

4.1 พระสมุห์เนียม อุตตโม อดีตเจ้าอาวาสวัดท่าโடี้หรือวัดเขามีเกียรติปัจจุบัน ภูมิลำเนา เคิมเป็นคนด้วยลักษณะแห่ง อำเภอทางใต้ ได้มารอปสมบุกที่วัดวังปิง เมื่อ พ.ศ.2496 โดยพระครู การุณรังสี เป็นพระอุปัชฌาย์ และไปจำพรรษาอยู่ที่สำนักสงฆ์บ้านท่าโடี้ ซึ่งได้สร้างขึ้นมาเอง จนกระทั่งยกฐานะเป็นวัด และได้เป็นเจ้าอาวาสวัดท่าโດ้ในปีเดียวกัน สำหรับที่ดินสร้างวัดได้รับ การบริจาคจาก นางชู วิสุทธิ์ พระสมุห์เนียม อุตตโม มีความรู้ความสามารถพิเศษในการทำพุ จรวด ดอกไม้ไฟ และลูกหนูที่ใช้ประกอบพิธีในงานต่างๆ เป็นพระที่มีเมตตาธรรม เป็นที่เคารพ นับถือของชาวบ้าน

4.2 นายชุม อรัญดร เกิดเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ.2479 ที่ตำบลคลองหงส์ อำเภอทางใต้ จังหวัดสงขลา เป็นบุตรของ นายคล้อย – นางจันทร์ อรัญดร ได้อพยพมาอยู่ที่หมู่บ้านท่าโດ้ เป็นนักพัฒนาทำความเริญให้หมู่บ้านหลายๆ ด้าน ร่วมกับ นายนະ กานุจันแก้ว เช่น ตัดถนน ภายในหมู่บ้านท่าโດ้ และสายบ้านคลองกา และที่สำคัญเป็นผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินการแยก ตำบลเขามีเกียรติออกจากตำบลพังแล เพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการและการพัฒนาพื้นที่ให้มี ความเจริญ โดยเฉพาะ นายนະ กานุจันแก้ว เป็นผู้บริจากที่ดินบางส่วนเพื่อก่อสร้างศาลา อนุกประสงค์ให้หมู่บ้าน

5. สักษะเด่น

หมู่บ้านท่าโโด้ มีสิ่งที่น่าสนใจพิเศษ ได้แก่

1) มีหมอดำรายที่มีความชำนาญการซึ่งเป็นคนในชุมชนที่ปฏิบัติสืบท่องกันมา ทั้งนี้ เป็นภูมิปัญญาพื้นบ้านเพื่อเป็นการคุ้มครองเสริมสุขภาพในการคุ้มครองรักษาด้วยการนำการแพทย์ แผนไทยร่วมกับการแพทย์แผนปัจจุบันในการคุ้มครองรักษา เพราะเห็นว่าทั้งสองอย่างจะช่วยให้ สุขภาพดียิ่งขึ้น เนื่องจากมีจุดเด่นค่อนละอ่าย คือ การแพทย์แผนปัจจุบันจะเน้นการสร้างเสริม สุขภาพภายนอกการสร้างเสริมจิตใจส่วนการแพทย์แผนไทยเน้นการสร้างเสริมสุขภาพใน การสร้าง เสริมร่างกาย โดยรับรู้ว่าใจมีความสำคัญกว่ากาย แต่ทั้งกายและใจมีผลซึ่งกันและกันเมื่อใจดีกาย ก็ดีตาม ในขณะเดียวกันเมื่อกายดีใจก็ดีเช่นกัน

2) ร้านค้าชุมชนที่บริหารด้วยคุณภาพ ซึ่งทั้งนี้ร้านค้าชุมชนเกิดจากความต้องการของ ชาวบ้านหมู่บ้านท่าโโด้ที่ต้องการมีร้านค้าในชุมชนที่สามารถซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคในราคายี่ ยุติธรรม

3) กองทุนหมู่บ้าน (เงินล้าน) กองทุนหมู่บ้านเป็นนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เมื่อปี พ.ศ.2544 ซึ่งได้แต่งต่อรัฐสภาในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับลงทุนสร้างอาชีพเสริมให้กับประชาชน หรือวิสาหกิจขนาดเล็ก ในครัวเรือน เพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ประชาชนในชุมชน ซึ่งทั้งนี้หมู่บ้านท่าโடีได้จัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน และได้สถานต่อมาจนถึง ณ ปัจจุบัน และทุกคนในหมู่บ้านก็ให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

4) สิ่งศักดิ์สิทธิ์ตามธรรมชาติที่ชาวบ้านมีความเชื่อถือและนับถือ เช่น ไหว้เพื่อขอโชค ลาภหรือช่วยเหลือเมื่อมีความเดือดร้อน มีปัญหาอุปสรรคต่อการดำรงชีวิต เช่น ทวารไม้พวง (หรือ ทวารหวานแడน) ทวารเจ้ารังเกีย ดันตะเคียนศักดิ์สิทธิ์ และฤๅษีตาไฟ เป็นต้น

จากที่ Bradley ครอบครัวได้อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐาน ทำมาหากินในพื้นที่หมู่บ้านท่าโtod ในแต่ละช่วงเวลาบ้านจากปีพุทธศักราช 2420 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันนี้ เป็นเวลากว่า 130 ปี จะเห็นได้ว่าการพัฒนาตามความต้องการของหมู่บ้านท่าโtod ในด้านต่างๆ ในอดีต ไม่ว่าจะเป็นการสร้างวัด โรงเรียน ถนนหนทาง การจัดระเบียบสังคม หรือแม้แต่สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้าเข้าหมู่บ้าน สิ่งเหล่านี้เกิดจากความพยายาม อดทน เสียสละของบรรพบุรุษ โดยเฉพาะในช่วงเวลาที่ พระสมุห์เนียม อุตตโม อดีตเจ้าอาวาสวัดเจ้ามีเกียรติ ขอมนั้นเกิดการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นมากมาย ไม่ว่าจะเป็นการบูรณะวัด สร้างโรงเรียน สร้างถนนหนทาง กล่อมเกลาด้านจิตใจ ส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ ความตั้งใจและความพยายามเหล่านี้ไม่เฉพาะแต่สร้างให้หมู่บ้านท่าโtodเท่านั้น ยังมุ่งพัฒนาและส่งเสริมให้แก่หมู่บ้านอื่น ๆ ในตำบลเจ้ามีเกียรติอีกด้วย ถือว่าท่านเป็นผู้นำ การเปลี่ยนแปลงที่มีส่วนสำคัญในการวางรากฐานความเจริญให้แก่หมู่บ้านท่าโtodแห่งนี้

อาจกล่าวได้ว่า วิวัฒนาการของหมู่บ้านท่าโtod ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนประเพณีวัฒนธรรมที่ได้สร้างรักและปรุงแต่งเพื่อเป็นมรดกสืบทอดแก่กันรุ่นหลัง ได้สืบสานต่อในลิ่งที่ดีงาม แต่ระยะหลังเป็นต้นมา สิ่งเหล่านี้ได้ถูกกลืนหายไปกับกระแสโลกภัยวัฒน์อย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากความก้าวหน้าของสังคมโลกในปัจจุบัน และระบบทางที่ขัดขวางของเงินเป็นตัวตั้งทำให้หมู่บ้านท่าโtodนี้อ่อนแอลง อย่างเห็นได้ชัด ความรัก ความสามัคคีที่มีต่อกัน การพึ่งพาอาศัยเอื้อเพื่อเพื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ความเสียสละเพื่อการพัฒนาชุมชนให้มีความเจริญสะพานสายโถยไม่อ้ำซึ่งบประมาณเพื่อมาดำเนินการ ไม่ค่อยปรากฏให้เห็นมากนัก จำเป็นที่คนรุ่นหลังจะต้องหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงและพัฒนาให้สมกับความมุ่งหวังของบรรพบุรุษ

ก่อนที่จะเกิดเป็นหมู่บ้านท่าโtod ในปี พ.ศ.2532 พื้นที่แห่งนี้จะต้องอยู่ได้รับการสนับสนุน ดูแล จากตำบลพังطا ซึ่งมีเขตการปกครองกว้างขวาง นาน ๆ งบประมาณการพัฒนา ถึงจะตอบสนองความต้องการของหมู่บ้านท่าโtod ได้สักครั้ง แต่ยอมรับและเข้าใจในข้อจำกัดด้านงบประมาณของรัฐบาล

ที่ไม่สามารถสนองตอบได้อย่างรวดเร็ว ดังนั้น การปักครอง การช่วยเหลือ คุ้มครองภัยหมู่บ้าน จึงมีความจำเป็นที่ต้องอุทิศทั้งแรงกาย แรงใจ เพื่อแก้ปัญหาความจำเป็นพื้นฐานให้สำเร็จลุล่วง ที่สำคัญในการทำงานส่วนใหญ่จะทำงานเป็นทีม ไม่มีผู้นำ แต่มีกลุ่มผู้นำ อย่างกำหนดทิศทาง และประสานการพัฒนากันมาโดยตลอด จนเกิดการพัฒนาที่เห็นเป็นรูปธรรม เอื้อประโยชน์ต่อพื่นที่ของประชาชนให้ดำเนินวิธีชีวิตได้อย่างเป็นสุข

หลังจากที่มีนโยบายการกระจายอำนาจให้ห้องคืนบริหารจัดการเอง โดยกำหนดให้มีสภา ตำบล และยกฐานะเป็นองค์กรบริหารส่วนตำบลในเวลาต่อมา จนเป็นความหวังที่ประชาชน ต้องการเห็นความเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น เพราะมีเงิน มีคน และมีวิธีการที่สามารถตัดสินใจดำเนินงาน ด้วยตนเอง จึงเสนอตัวขอเป็นผู้นำ และทางราชการกำหนดให้คัดเลือกผู้นำโดยมีคติกา และให้มี การแข่งขัน คือ การเสนอคุณสมบัติที่เหมาะสม ความรู้ ความสามารถ และนโยบายการพัฒนา เพื่อให้ประชาชนตัดสินเลือก เกมการเลือกตั้งเสรีสิ้นทุกทิมกลับมาจับมือกันช่วยกันพัฒนาต่อไป แต่กลับกลายเป็นว่าในการคัดเลือกผู้นำจะใช้วิธีการ ต่อสู้ เก็บทุกครั้งมีการใช้วิชาการ มีการซื้อสิทธิ ขายเสียง เพื่อให้คนเองชนะ โดยไม่คำนึงถึงผลกระทบที่จะตามมาภายหลังว่าจะเกิดอะไรขึ้นกับหมู่บ้านแห่งนี้ เป็นผลให้ความรัก ความสามัคคี ความสัมพันธ์ที่ผูกแన่นกันมาโดยตลอด ได้คลายลงอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วง

ที่จริงหากจะวิเคราะห์หมู่บ้านท่าโடีในเชิงจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และข้อจำกัด กันแล้วข้อสรุปส่วนใหญ่จะว่า หมู่บ้านท่าโtodีเป็นหมู่บ้านที่น่าพัฒนาเพราะมีโอกาส และจุดแข็งที่สนใจมาก กล่าวคือ เป็นหมู่บ้านที่มีขนาดเล็ก การคมนาคมสะดวก ไปมาหาสู่กันได้อย่างรวดเร็ว โดยใช้เวลาไม่นานนัก ประชากรมีจำนวนน้อย สามารถคุ้มครองได้อย่างทั่วถึง ที่สำคัญชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นญาติพี่น้องกัน มีทรัพยากรที่มีคุณภาพ เช่น ที่ดินทำมาหากิน อุดมสมบูรณ์ คนได้รับการศึกษา มีความรู้ มีภูมิปัญญาท่องถิ่นหลากหลาย มีประเพณี วัฒนธรรม ที่ได้รับการสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างดีงาม ที่ถือเป็นจุดแข็งของหมู่บ้านท่าโtodี จึงน่าจะเป็นโอกาสของผู้นำและนักพัฒนาทั้งหลายที่เก็บเกี่ยวสิ่งที่ดีงามเหล่านี้เข้ามาไว้ส่วนร่วม ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาหมู่บ้านได้เป็นอย่างดี

ในส่วนที่เป็นปัญหา อุปสรรคของการพัฒนาซึ่งเป็นจุดอ่อน เป็นที่รู้กันโดยทั่วไปว่าในพื้นที่แห่งนี้มีปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไข โดยเร่งด่วนหลายประการ อาทิเช่น ปัญหายาเสพติด ปัญหาการพนัน หรือแม้กระทั่งภัยเงินอกรอบที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง ผู้ใช้แรงงานรับจ้างหาเช้ากินเที่ยง (ไม่ถึงค่ำ) นิยมใช้บริการกันเป็นจำนวนมาก สิ่งเหล่านี้ถือเป็นมะเร็งร้ายที่ค่อยกัดกร่อน สังคมนี้ให้อ่อนแอลงอย่างเห็นได้ทันตา จึงเป็นหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และประชาชนใน

หมู่บ้านจะต้องช่วยกันป้องกัน แก้ไข ก่อนที่จะทำลายหมู่บ้านที่น่าอยู่ ผู้คนที่น่ารัก ให้สูญเสียไปอย่างน่าเสียดาย

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ความหวังที่ปรากฏขึ้นอีกรูปแบบหนึ่งในหมู่บ้านท่าโடี คือ การก่อตัวของกลุ่มบุคคลรุ่นใหม่ โดยการจัดตั้งเป็น ชมรมคนรักษ์ท่องถิ่นขึ้น มีสมาชิกที่เป็นภูมิปัญญาอย่างหลากหลายอาชีพ เช่น อดีตผู้นำ ครู ประปา ไฟฟ้า นักการธนาคาร นักพัฒนาท่องถิ่น ผู้นำศาสนา สมัครใจมาร่วมทำงานพัฒนาและแก้ไขปัญหาภายในหมู่บ้าน ถือเป็นนิมิตรหมายที่สำคัญที่กลุ่มคนเหล่านี้จะได้นำพาหมู่บ้านท่าโtodี หรือเป็นแบบอย่างให้แก่หมู่บ้านอื่นในตำบลเพามีเกียรติให้มีความก้าวหน้าพร้อมทั้งจะได้ทำงานคู่ขนานกับหน่วยงานของทางราชการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพในโอกาสต่อไป

**แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์
แพทย์แผนไทย**

1. 笏มอมีข้อปฏิบัติในการการฝ่ากห้องและคัดห้องอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

2. 笏มอมีข้อปฏิบัติ/ความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งครรภ์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. 笏มอมีข้อปฏิบัติในการรับประทานอาหารและสมุนไพรของศตรีมีครรภ์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. 笏มอมีคำแนะนำในการรักษาสุขภาพจิตของศตรีตั้งครรภ์อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

5. ข้อปฏิบัติในการอยู่ไฟหลังคลอดของสตรีมีครรภ์เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

6. สมุนไพรที่ใช้ในการดูดื่มน้ำนมอยู่ไฟมีอะไรบ้าง อย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

7. อาหารบำรุงร่างกายและบำรุงน้ำนมเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

8. สมุนไพรที่ใช้ในการดูดื่มน้ำนมและพอกตัวในการอยู่ไฟมีอะไรบ้าง วิธีการนำมาใช้เป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

**แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์
แพทย์แผนปัจจุบัน**

1. ข้อปฏิบัติในการฝ่ากท้องของสตรีมีครรภ์เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. การปฏิบัติตัวระหว่างตั้งครรภ์เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

3. โภชนาการของสตรีมีครรภ์เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

4. คำแนะนำในการออกกำลังกายและการพักผ่อนให้เพียงพอของสตรีมีครรภ์เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. แพทย์การตรวจหลังคลอดอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....
.....
.....

6. โภชนาการของสตรีหลังคลอดเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

7. การรับประทานยาบำรุงของสตรีหลังคลอดเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

8. คำแนะนำในการรักษาสุขภาพจิตของสตรีหลังคลอดเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

**แนวคำถามที่ใช้ในการสัมภาษณ์
สตรีที่เคยผ่านการตั้งครรภ์และสตรีที่กำลังตั้งครรภ์**

1. ท่านเลือกฝากท้องกับใคร เพาะเหตุใด

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อปฏิบัติในการการฝากท้องและคัดห้องอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

3. ข้อปฏิบัติ/ความเชื่อเกี่ยวกับการตั้งครรภ์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

4. ข้อปฏิบัติในการรับประทานอาหารและสมุนไพรระหว่างตั้งครรภ์อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

5. การรักษาสุขภาพจิตของท่านเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

6. วิธีปฏิบัติตัวในการอยู่ไฟหลังคลอดเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

7. สมุนไพรที่ใช้ในการต้มดื่มน้ำประอุ่นฟื้นฟูร่างกายอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

8. อาหารบำรุงร่างกายและบำรุงน้ำนมเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

9. สมุนไพรที่ใช้ในการต้มอาบและพอกตัวในการอยู่ไฟมีอะไรบ้าง วิธีการนำมาใช้เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

10. การปฏิบัติตัวระหว่างตั้งครรภ์เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

11. การออกกำลังกายและการพักผ่อนขณะตั้งครรภ์เป็นอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

12. การตรวจสุขภาพหลังคลอดอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

.....

13. โภชนาการหลังคลอดเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

14. การรับประทานยาบำรุงหลังคลอดเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

15. ข้อปฏิบัติในการดูแลสุขภาพจิตหลังคลอดเป็นอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....

